

Museene
Mangfoldet
Opplevelsene

ØSTFOLD MUSEENE

- Borgarsyssel Museum
- Storedal kultursenter
- Kystmuseet Hvaler
- Haldenvassdragets Kanalmuseum
- Halden historiske Samlinger
- Fredrikstad Museum
- Folkenborg Museum
- Moss by- og industrimuseum
- Museumstjenesten
- Østfold fylkes billedarkiv

Årsmelding
2011

Innhold

00. Sammendrag	5
01. Om Østfoldmuseene	7
Styret, råd og utvalg	8
02. Forvaltning	10
Østfoldmuseenes samlinger	11
Vedlikehold	12
Arkiv (privatarkiv)	13
03. Forskning	13
Trykksaker/publikasjoner	14
04. Formidling	14
Arrangementer	16
Nye utstillinger	17
Besøksstall	18
05. Fornyelse	18
Østfoldmuseenes nettsider	19
Inspiria Science center, Østfold	20
06. Markedsføringsarbeid	20
Publikumsundersøkelsen 2011	21
07. Nasjonale og nordiske nettverk	21
08. Kulturelt mangfold	22
09. Østfoldmuseenes arbeid med immateriell kulturarv	23
10. Østfoldmuseenes planer for markeringen av Stemmerettsjubileet 2013	23
11. Østfoldmuseenes planer for markeringen av grunnlovsjubileet 2014	24
12. Kystkultur	24
13. Museumstjenesten	25
14. Østfold fylkes billedarkiv	25
15. Stordal Kultursenter	27
16. Avslutning	28

**Vi fornyer
og forundrer**

00. Sammendrag

Visjon: Vi fornyer og forundrer

Stiftelsen Østfoldmuseene ble stiftet den 8. desember 2009, med etableringsstart 1. januar 2010.

Stiftelsen består av:

Borgarsyssel Museum
Folkenborg museum
Fredrikstad Museum
Moss by- og industrimuseum
Halden historiske Samlinger
Haldenvassdragets Kanalmuseum
Kystmuseet Hvaler
Museumstjenesten
Østfold fylkes billedarkiv.

Etter den andre konsolideringsrunden i Østfold i 2010 er alle de bemannede museene i Østfold innlemmet i samme administrative overbygging, og målene i den nasjonale museumsreformen fra 2001, som er å gjøre norske museer til større og faglig- og administrativt sterkere enheter med bedre budsjetter og større utviklingsmuligheter, er oppfylt i Østfold. Fra 1. januar 2011 ble Storedal kultursenter innlemmet i Østfoldmuseene.

Styret i stiftelsen har avholdt 7 møter og behandlet 68 saker i 2011.

Hovedmål 2011-2014

- Østfoldmuseene skal by alle på kunnskap og opplevelser, basert på våre samlinger og egen forskning.
- Østfoldmuseene skal være en dialoginstitusjon og spille en aktiv samfunnsrolle.
- Østfoldmuseene skal tilrettelegge for et virtuelt museum og slippe brukerne til gjennom sosiale medier.
- Østfoldmuseene skal være en tilgjengelig institusjon hvor brukerne våre medvirker, påvirker og kjenner seg representert.

BESØKSTALL. Østfoldmuseene hadde til sammen 89.265 besøkende i 2011. Det er en nedgang på 14 prosent fra 2010.

Forvaltning

ØSTFOLDMUSEENES SAMLINGER. Østfoldmuseene har til sammen 76 antikvariske bygninger/ anlegg, hvorav Kongsten Fort er det størst anlegget. Museet har 4.939 kunsthistoriske gjenstander, 87.525 kulturhistoriske gjenstander, 64 fartøy og 777.000 bilder. Ca. 23.000 gjenstander og 50.000 bilder er registrert i elektronisk format. Østfoldmuseene har til sammen

ca. 4.975 hyllemeter arkivmateriale, hvorav 2.235 er ordnet. Tilveksten til avdelingenes samlinger er på ca. 750 kulturhistoriske gjenstander og 7.100 fotografier.

SAMLINGSFORVALTNINGEN ER ET SATSINGSOMRÅDE FOR ØSTFOLDMUSEENE I 2011. Som en følge av ny organisasjonsplan ble det i 2010 opprettet faglige funksjonsområder med ansvarlige fagkoordinatorer for oppgavene forskning, formidling og samlingsforvaltning. Området samlingsforvaltning er så omfattende at det er delt i to: 1) Innsamling og dokumentasjon og 2) samlingsbevaring. Fagkoordinatorene har ansvar for å utarbeide nødvendige planer innenfor sine ansvarsområder samt samle fagpersonene til møter i den hensikt å legge til rette for samarbeid og fellesløsninger på tvers av avdelingene.

VEDLIKEHOLD. Behovet for økte bevilgninger til bygningsvedlikehold og samlingsbevaring ved Østfoldmuseene er stort. Tilstandsrapporten som ble utarbeidet i 2011 av firmaet Stokk & Stein, Lom, ligger til grunn for de prioriteringene Østfoldmuseene gjør hva gjelder trebygningene. De største utfordringene er murbygningene St. Olavs Vold, Borregaardsveien 5 og Kongsten Fort. Det er i 2011 brukt kr 2.039.279 på bygningsvedlikehold.

Forskning

Kulturdepartementet pålegger museene å øke forskningsinnsatsen. Styret har også oppfordret organisasjonen til å prioritere dette. Torill Wyller er tilsatt som fagkoordinator for forskning. Det er etablert et forskningsråd og et forskerforum. Det er også utarbeidet en forskningsplan.

Formidling

- Den utadrettede virksomheten i Østfoldmuseene skal bidra til å styrke museets samfunnsrolle ved å sørge for at vi er en attraktiv og relevant møteplass.
- Østfoldmuseene vil ta opp samfunnsaktuelle temaer gjennom skiftende utstillinger.
- Formidlingen ved Østfoldmuseene skal være forankret i de lokale og regionale samlingene.
- Tilbudene våre skal være nyskapende og engasjere brukerne til aktiv deltakelse.

Fellesprosjektene for Østfoldmuseene i 2011 har blitt koordinert av fagkoordinatoren. Formidlingsforum har fungert som premissleverandør, idesmie og praktisk arbeidende organ på tvers av alle avdelingene. Det største fellesprosjektet var også i 2011 Barnas Museumsstafett, med ca. 2.000 deltakere. Samarbeid med Den kulturelle skolesekken og minneinnsamlingsprosjekt med grunnskolen er de største formidlingsprosjektene.

Fornyelse

Østfoldmuseene legger til rette for å følge opp statens oppdrag om å utvikle museenes faglige innhold og aktivitet slik at de blir aktuelle samfunnsinstitusjoner som fanger opp hendelser i tiden, bidrar til dialog med brukerne og involverer publikum. Østfoldmuseene vil samtidig legge stor vekt på oppdraget med å ivareta kulturarven gjennom en profesjonell gjenstandsforvaltning.

DIGITAL SAMLINGSFORVALTNING. Opprydding i gamle registreringer, registrering i PRIMUS, deltakelse på Digitalt Museum og i Arkivportalen.

PROFESJONALISERING AV ORGANISASJONEN. Opplæring i bruk av sosiale medier, aktiv utvikling av nettsidene, etablering av gode kommunikasjonrutiner ved felles IT-plattform og eget intranett.

Nasjonale og nordiske nettverk

Alle avdelingene deltar i aktiviteten til ett eller flere av de nasjonale nettverkene. Nettverkene har utviklet seg til å bli viktige fagarenaer for museumsansatte. Østfoldmuseene deltar i ni nettverk. To museer deltar i nordiske nettverk.

01. Om Østfoldmuseene

Visjon

- Vi fornyer og forundrer

Verdier

- Begeistring
- Involvering
- Kvalitet

Hovedmål 2011–2014

- Østfoldmuseene skal by alle på kunnskap og opplevelser, basert på våre samlinger og egen forskning.
- Østfoldmuseene skal være en dialoginstitusjon og spille en aktiv samfunnsrolle.
- Østfoldmuseene skal tilrettelegge for et virtuelt museum og slippe brukerne til gjennom sosiale medier.
- Østfoldmuseene skal være en tilgjengelig institusjon hvor brukerne våre medvirker, påvirker og kjenner seg representert.

Østfoldmuseenes kjerneoppgaver

En viktig og ansvarlig samfunnsaktør som forsker, formidler, fornyer og forvalter kulturhistorie i Østfold.

Stiftelsen Østfoldmuseene ble stiftet den 8. desember 2009, med etableringsstart 1. januar 2010.

STIFTELSEN ER STIFTET AV:

- Østfold fylkeskommune
- Moss kommune
- Stiftelsen Fredrikstad Museum
- Stiftelsen Halden historiske Samlinger
- Stiftelsen Borgarsyssel Museum
- Stiftelsen Folkenborg Museum
- Stiftelsen Haldenvassdragets Kanalmuseum
- Hvaler kulturvernforening

STIFTELSEN BESTÅR AV:

- Borgarsyssel Museum
- Folkenborg museum
- Fredrikstad Museum
- Moss by- og industrimuseum
- Halden historiske Samlinger
- Haldenvassdragets Kanalmuseum
- Kystmuseet Hvaler
- Museumstjenesten
- Østfold fylkes billedarkiv
- Stordal Kultursenter ble konsolidert inn 1.1.2011

Etter den andre konsolideringsrunden i Østfold i 2010 er alle de bemannede museene i Østfold innlemmet i samme administrative overbygning, og målene i den nasjonale museumsreformen fra 2001, som er å gjøre norske museer til større og faglig- og administrativt sterkere enheter med bedre budsjetter og større utviklingsmuligheter, er oppfylt i Østfold.

STYRET, RÅD OG UTVALG

Styret er stiftelsens øverste organ.

STYREMEDLEMMER 2011:

- May Hansen, styreleder
- Petter Anker Rasch, nestleder
- Marit Egeberg Krog
- Anita Vik
- Carl Peter Løken
- Gunnel Edfeldt
- Roderick Ewart, ansattes representant

VARAMEDLEMMER:

- Stein Schjelle
- Ellen Carlén Idebøen
- Bjørn Kjelsås Andersen
- Fred Iversen
- Grete Brustad Nilsen
- Einar Antonsen
- Lillian Nyborg, ansattes vararepresentant

Det er etablert et Eierforum for stiftelsen Østfoldmuseene. Eierforum er et kontaktorgan for stifterne. Ved siden av å uttale seg til budsjett og handlingsplaner er Eierforum styrets valgkomité. De fastsetter styrets godtgjørelse og velger revisor.

EIERFORUMS REPRESENTANTER I 2011:

- Borgarsyssel Museum: Carl Einar Kure, Arne Solstad Løse
- Halden historiske Samlinger: Dag Strømsæther, Anne-Kari Holm
- Haldenvassdragets Kanalmuseum: Amund Rakkestad, Reni Braarud
- Folkenborg Museum: Unni Gangnæs, Øyvind Duserud
- Fredrikstad Museum: Ingrid Willoch, Rolf Tindlund
- Hvaler Kulturvernforening: Rita Wiborg, Arnt-Otto Arntsen
- Moss kommune: Paul-Erik Krogs vold, Paul Åge Johannesen
- Østfold fylkeskommune: Atle Haga, Ole Haabeth

Styrets arbeid

Styret har avholdt 7 styremøter og behandlet 68 saker i 2011. De viktigste sakene har vært utarbeidelse av budsjett, økonomiarbeid og kontroll og behandling av likviditetssituasjonen. Styret har fulgt opp søknaden til KD om investeringsmidler til nytt formidlingsbygg på Borgarsyssel Museum. Det er utarbeidet nye planer for samlokalisering av administrasjonen, Østfold fylkes billedarkiv og Borgarsyssels ansatte i administrasjonsbygget på Borgarsyssel Museum. Styret har godkjent handlingsplaner for 2012 og personalpolitisk plattform for Østfoldmuseene. Styret har bevilget midler til større vedlikeholdsprosjekter på Borgarsyssel Museum og vedtatt en delbevilgning til nytt elektrisk anlegg på Elingaard herregård. Styret har satt i gang en prosess for å endre regnskapsrutinene for å bringe regnskapsføring i overensstemmelse med gjeldende lovverk. Den prosessen vil ikke være avsluttet før i 2012. Styret har fremforhandlet ny åremålskontrakt for direktøren (1. mars 2012 til 1. juni 2018). Styret har hatt avdelingslederne med på et dagsseminar hvor alle avdelingene ble gjennomgått, og hvor utfordringer og satsingsområder ble presentert. Styret har også hatt besøk av styret for Bohuslän Museum.

Østfoldmuseenes strategi for likestilling

Pr. 31.12.2011 hadde Østfoldmuseene 39 kvinnelig ansatte, hvorav 21 på heltid og 18 på deltid, til sammen 31,5 årsverk. Det var 21 mannlig ansatte, hvorav 18 på heltid og 3 på deltid, til sammen 20,3 årsverk. Det utgjør en snittstørrelse på stillingene for kvinner på 0,81 og for menn 0,97.

Gjennomsnittlig lønn pr. årsverk for kvinner er kr 411.583 og for menn kr 376.199. Østfoldmuseene har et bevisst forhold til likestillingsarbeidet og har som det fremgår av tallene over, en overvekt av kvinnelig ansatte. Styret har en sammensetning som oppfyller likestillingslovens krav.

Ledergruppe

Ledergruppa består av direktøren, avdelingsdirektørene/avdelingslederne, økonomisjefen, personalsjefen og formidlingskoordinatoren. I 2011 har følgende deltatt: Bjørn Høie (Folkenborg museum), Kari Grindland (Østfold fylkes billedarkiv), Morten Skadsem (Kystmuseet Hvaler og Moss by- og industrimuseum), Ragnar Kasbo (Haldenvassdragets Kanalmuseum, sluttet i juni 2011), Torill Wyller (Borgarsyssel Museum), Tove Thøgersen (Fredrikstad Museum), Tor Ulsnæs (Halden historiske Samlinger), Knut Håkon Draget (økonomisjef), Steinar Helgesen (personalsjef), Hege Hauge Tofte (formidlingsansvarlig Østfoldmuseene/ny leder ved Haldenvassdragets Kanalmuseum fra 1. august 2011) og Gunn Mona Ekornes (direktør). Ledergruppa har hatt 10 møter i 2011. Det ble arrangert en studietur til Berlin for ledergruppa 19.-21. oktober.

Allmøte

I 2011 ble det avholdt to allmøter for Østfoldmuseenes ansatte, 28. februar og 19. september. Møtet den 28. februar i Wegnerbrakka var en workshop med det formål å trekke hele organisasjonen med i arbeidet med å fylle nettsidene med nytt stoff.

Møtet den 19. september var på Folkenborg Museum. Det handlet bl.a. om informasjon fra KLP om den nye pensjonsreformen, gjennomgang av personalpolitisk plattform og gruppearbeid rundt strategiplanen og handlingsplaner for 2012.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU) (egen årsrapport er utarbeidet)

KONSTITUERING OG SAMMENSETNING. Østfoldmuseenes arbeidsmiljøutvalg består av fire stemmeberettigede representanter fra hver av partene. Arbeidstakersiden v/ Morten Bjerkes har vært utvalgets leder i 2011. Sammensetningen har vært som følger:

ARBEIDSGIVERSIDEN

- May Hansen
- Gunn Mona Ekornes
- Torill Wyller
- Steinar Helgesen
- Tor Ulsnæs (vararepresentant)

ARBEIDSTAKERSIDEN

- Morten Bjerkes
- Kari Norheim
- Sven Søderberg
- Morten Aabø
- Hilde lauvland (vararepresentant m/ møterett)
- Irene sandstad (vararepresentant m/ møterett)

ØVRIGE REPRESENTANTER

- Gorm Kile (Hjelp 24)

MØTER. Amu har avholdt fire møter i 2011, hvorav ett ekstraordinært, og behandlet 22 saker. Sakene i utvalget har bl.a. vært knyttet til pålegg fra ulike tilsyn, organisasjonsmessige dokumenter, interne HMS-rutiner, initiering av opplæring samt drøftinger av ulike problemstillinger innenfor HMS-feltet.

Bedriftshelsetjeneste

Østfoldmuseene er tilknyttet bedriftshelsetjenesteordningen fra Hjelp 24. Bistand fra

bedriftshelsetjenesten benyttes i henhold til avtalt aktivitetsplan. Egen årsrapport fra bedriftshelsetjenesten er utarbeidet.

Sykefraværsoppfølging og inkluderende arbeid

Østfoldmuseene har som mål å legge arbeidsforholdene til rette slik at ansatte skal kunne fungere optimalt innenfor sine arbeidsområder. Virksomheten følger aktivt opp sykmeldte for at de så raskt som mulig skal komme tilbake i arbeidssituasjonen igjen. I forbindelse med oppfølgingsarbeidet er det i 2011 gjennomført tre dialogmøter med sykmeldte ansatte og én arbeidsplassvurdering fra fysioterapeut.

DET GJENNOMSNIITTLIGE SYKEFRAVÆRET FOR 2011 HAR VÆRT SOM FØLGER:

- Kvinner 5,95 prosent
- Menn 1,97 prosent
- Totalt 4,38 prosent

Det gjennomsnittlige sykefraværet for 2011 ligger på linje med 2010 og er å anse som tilfredsstillende.

Tillitsvalgtforum

Det er etablert et tillitsvalgtforum bestående av tillitsvalgt fra de organisasjonene som er representert i Østfoldmuseene. Forumet møtes etter behov for å drøfte relevante spørsmål og sørge for god informasjonsflyt og kunnskapsutveksling i organisasjonen. Det ble avholdt fire møter i tillitsvalgtforum i 2011. Fra alle møtene blir det skrevet referater som ligger tilgjengelig på fellesområdet på IT-plattformen.

Avdelingsvise personalmøter

Avdelingene avholder egne personalmøter. Det utarbeides møtereferater som ligger tilgjengelig på fellesområdet på IT-plattformen.

Dagligarkiv

Fra 1. januar 2010 var Østfoldmuseene en ny arkivskaper, og arkivene fra Østfoldmuseet er avsluttet. Det er utarbeidet ny arkivplan og ny arkivnøkkel for Østfoldmuseene i 2011, og dagligarkivet er sentralisert til Borgarsyssel Museum for alle avdelingene bortsett fra Fredrikstad Museum, som arkiverer ved avdelingen i E-phorte. Siw Nordgård er ansvarlig for dagligarkivet.

02. Forvaltning

Samlingsforvaltningen er et satsingsområde for Østfoldmuseene i 2011.

Som en følge av ny organisasjonsplan ble det i 2010 opprettet faglige funksjonsområder med ansvarlige fagkoordinatorer for oppgaven med samlingsforvaltning. Området er så omfattende at det er delt i to: 1) Innsamling og dokumentasjon og 2) samlingsbevaring. Fagkoordinatorene har ansvar for å utarbeide nødvendige planer innenfor sine ansvarsområder, samle fagpersonene til møter i den hensikt å legge til rette for samarbeid og fellesløsninger på tvers av avdelingene.

FAGKOORDINATORANSVARET FOR INNSAMLING OG DOKUMENTASJON INKL. PRIMUS OMFATTER:

- Medansvarlig for å utarbeide strategisk plan for samlingsforvaltning.
- Ledet et Forum for Innsamling og Dokumentasjon.
- Registrering i PRIMUS/fotografering av gjenstander.
- Registrering i ASTA.
- Løpende opprydding i databaser.
- Utarbeidelse av Innsamlingsplan, inkl. fotografier og arkivalia.
- Ledet felles innsamlingskomité, inkl. fotografier og arkivalia.
- Samtidsdokumentasjon.

FAGKOORDINATORANSVARET FOR SAMLINGSBEVARING OMFATTER:

- Medansvarlig for utarbeidelse av strategisk plan for samlingsforvaltning.
- Utarbeide vedlikeholdsplaner for bygninger og anlegg/rullering av vedtatte planer, koordinator for felles bygningsgruppe.
- Etablere kontrollrutiner og godt sikringsarbeid.
- Lede/legge til rette for arbeidet med etablering av drift på fellesmagasinet, koordinator for logistikkgruppe flytting av gjenstander til fellesmagasinet.

Innsamling/inntakskomité gjenstandsmateriale

Det er etablert en felles inntakskomité for Østfoldmuseene. Dette for å sikre en forsvarlig og hensiktsmessig innsamlingspolitikk ved avdelingene i påvente av utarbeidelsen av en innsamlingsplan. Komiteen fungerer etter hensikten og ledes av koordinator for dokumentasjon.

Bygningsgruppe

Det er etablert en felles bygningsgruppe for Østfoldmuseene. Gruppen skal blant annet lage prioriteringsplan for vedlikeholdstiltak på de antikvariske bygningene og utvikle felles rutiner for bygningsvedlikehold.

Logistikkgruppe

Det er etablert en logistikkgruppe for innflyttingsprosessen til fellesmagasinet. Gruppen skal utvikle rutiner og logistikksystem for flytteprosessen fra museene til fellesmagasinet.

ØSTFOLDMUSEENES SAMLINGER

Østfoldmuseene har til sammen 76 antikvariske bygninger/anlegg hvorav Kongsten Fort er det størst anlegget. Museet har 4.939 kunsthistoriske gjenstander, 87.525 kulturhistoriske gjenstander, 64 fartøy og 777.000 bilder. Ca. 23.000 gjenstander og 50.000 bilder er registrert i elektronisk format. Østfoldmuseene har til sammen ca. 4.975 hyllemeter arkivmateriale hvorav 2.235 er ordnet. Tilveksten til avdelingenes samlinger i 2011 er på ca. 750 kulturhistoriske gjenstander og 7.100 fotografier.

RIKSANTIKVARENS RUINPROSJEKT «BEVAR FORFALLET». Arbeidet med konservering av St. Nikolas kirkeruin som et ledd i Riksantikvarens ruinprosjekt er videreført i 2011 med konserveringsarbeider på apsiden. Det er reist nytt vernebygg over apsiden. Arbeidet skal pågå i to år.

PRIMUS, regional database for gjenstandsregistrering

I 2011 har arbeidet med gjenstandsregistrering som et forberedende arbeid til innflytting i fellesmagasin stått sentralt i handlingsplanene ved avdelingene. Østfoldmuseene ble tilgjengelig på Digitalt Museum (DiMu) den 15. april 2011. I løpet av året ble det lagt ut 4.362 fotografier og opplysninger om 2.374 gjenstander, totalt 6.736 publiserings fra Østfoldmuseene i DiMu.

Det pågår et kontinuerlig arbeid i Primusgruppa, ledet av fagkoordinator for dokumentasjon.

Magasinsituasjonen

Magasinsituasjonen ved Østfoldmuseenes avdelinger er uendret. Ingen større utbedringstiltak er iverksatt i 2011 i påvente av innflytting i fellesmagasinet.

FELLESMAGASINET TROLLULL. Line Kjølberg tiltrådte stillingen som magasinforvalter 1. juni 2011. Hun har driftet magasinet i dette først prøveåret, og gjennomgått et omfattende internt opplæringsprogram. Hovedoppgaven i 2011 har vært å få kjennskap til de ulike tekniske anleggene samt erfaring i å drifte disse. Videre har entreprenørene avsluttet det meste av arbeidet knyttet til byggeprosjektet, men i begynnelsen av 2012 gjenstår det fortsatt noe bygge- og konstruksjonsarbeid.

Det jobbes også med å strukturere et logistikkprosjekt som må etableres i forbindelse med innflyttingen i fellesmagasinet. Fylkeskommunen har bevilget 1,5 millioner kroner til drift av bygningen fra og med 2011.

VEDLIKEHOLD

Behovet for økte bevilgninger til bygningsvedlikehold og samlingsbevaring ved Østfoldmuseene er stort. Det strekker seg langt utover hva organisasjonen kan klare å dekke over de årlige budsjettbevilgningene. Østfoldmuseene søker om ekstratilskudd fra Kulturdepartementet hvert år, men har ennå ikke fått ekstraordinære bevilgninger for å iverksette noen av de omsøkte tiltakene. Tilstandsrapporten som ble utarbeidet i 2011 av firmaet Stokk & Stein, Lom, ligger til grunn for de prioriteringene Østfoldmuseene foretar hva gjelder trebygningene. Det trengs ca. 4–5 millioner kroner for å få satt disse bygningene i forsvarlig stand. De største utfordringene er murbygningene St. Olavs Vold, Borregaardsveien 5 og Kongsten Fort. Kongsten Fort med borganlegg og Elingaard herregård er fredet etter Kulturminneloven.

Det er i 2011 brukt kr 2.039.279 på bygningsvedlikehold. Av større prosjekter kan nevnes restaurering av taket på Olavskapellet, Borgarsyssel Museum, for 277.449, diverse restaureringsarbeider på Elingaard herregård i Onsøy for 217.977, arbeider ved Fredrikshalds Teater for 216.935 og kulissemagasinet i Halden, kr 579.652

Det er utført en rekke vedlikeholdstiltak på avdelingene i 2011:

Borgarsyssel Museum

- Bispegt. 11: Vannlekkasje i kjeller. Gravd opp og blendet vannledning i gaten.
- Ferjestan: tatt ned pipe, lagd pipe (ikke satt opp). Arrondert.
- Bærbystua: Tettet taklekkasje, beskåret vegetasjon, skiftet vannbrett. Ny gnistfanger grue. Arrondert.
- Husmannsstua: Arrondert, beskåret kastanjetre. Bygningen er vasket utvendig.
- Olavskapellet: Lagt om taket på stenhoggerhallen, Mariakapellet og våpenhuset.
- Olavsgalleriet: I museumsbutikken er det montert nytt kjøkken og innredning.
- Borregaardsvn. 3: utbedret taklekkasje, produsert nytt vindu.
- St. Olavs Vold: Nytt gavlbeslag, rigget til varmesystem på nedløp.
- Stabburet: Løftet til side, gravd og støpt nytt fundament. Lagd treramme og stabber.
- Låve. Arrondert, lagd nye hjørnekasser, vasket og soppbehandlet.
- Aarslandsstuas uthus: Loftet tømt. Arrondering.
- Smie: Vasket og soppbehandlet.
- Melkerampe: Flyttet og istandsatt med nye stolper og vegg.
- Snekkenes: Vinduer i gavl ble ferdigstilt.
- Hovedbygning: Vinduer i gavl ble ferdigstilt. Utbedret vannlekkasje i magasin.
- Verksted: Installert innbruddsalarm.

Halden historiske Samlinger

- Løpende vedlikehold alle steder. Fem anlegg med 16 bygninger (inkludert Rød Herregård).
- Vedlikehold av Fredrikshalds Teater (ekstrabevilgning fra styret ØM, kr 190.000).
- Flytting fra Gamle kommandantbolig.
- Nedpakking av utstilling.

TO STORE INVESTERINGSPROSJEKTER I SLUTTFASEN:

- Ny heis i Bomuldspinderiet
- Innredning og ferdigstilling av Kulissemagasinet

Fredrikstad Museum

- Utredning kostnadsoverslag nytt el-anlegg Elingaard herregård

- Oppussing av soveromsfløy Elingaard herregård
- Reparert heis i Tøihuset

ARKIV (PRIVATARKIV)

Størsteparten av privatarkivene i Østfold er i museenes eie. Vi har ansvar for til sammen 4.973 hyllemeter med arkiv. Kun 2.305 hyllemeter er tilfredstillende ordnet. Halden historiske Samlinger fikk ny bevilgning på 100.000 kroner fra den statlig tilskuddsordning for privatarkiver i 2011 for å videreføre arbeidet med å ordne arkivene til Haldens Bomuldsspinderi & Væveri. Arbeidet kom i gang i begynnelsen av 2011 og ble avsluttet 31.01.2012. Fredrikstad Museum fikk også bevilget midler fra samme tilskuddsordning til et arkivordningsprosjekt som de kalte «Plankebyens trelastarkiver». Dette prosjektet er gjennomført og avsluttet.

03. Forskning

Forskningskoordinator, forskningsråd og forskerforum

Kulturdepartementet pålegger museene å øke forskningsinnsatsen. Styret har også oppfordret organisasjonen til å prioritere dette og vedtatt å sette av midler i årene fremover dersom budsjettet gir rom for det. Torill Wyller er tilsatt som fagkoordinator for forskning. Det er etablert et forskningsråd og et forskerforum.

FORSKNINGSRÅDET består av direktør Gunn Mona Ekornes (leder), konservator NMF Camilla Gjendem, arkivar James Archer (1. konservator NMF) og forskningskoordinator og avdelingsdirektør Torill Wyller (sekretær). Gruppen skal legge til rette for forskning og utvikling i Østfoldmuseene.

FORSKERFORUM. Det er også opprettet et Forskerforum hvor de ansatte kan møtes og bistå hverandre i utviklingen og gjennomføringen av egne forskningsprosjekter. Forumet har hatt to møter i 2011. Forskningsplan for Østfoldmuseene ble presentert for styret i møte 10. mai 2011.

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM

- Camilla Gjendem har sluttført sitt prosjekt «Arkitekturbiblikoteket» – funksjon i fokus II, et forskningsprosjekt om arkitektur og utstillingsmetoder som viser et utvalg av 1930-tallets funksjonsarkitektur og industriarkitektur i Moss. (Det er utgitt katalog til utstillingen.)
- CG deltar nå på skrivekurs i regi av Norsk Forskningsråd og skriver artikkelen «Fra Hannover til Moss – om transformasjon og tilpasning av en utstillingsform i tid og rom».

HALDENVASSDRAGETS KANALMUSEUM

- Det er gjennomført to undersøkelser knyttet til miljøsituasjonen i Haldenvassdraget (Vanndirektivet):
 - Undersøkelse av vannplanter i Femsjøen, Rødenessjøen og Hemnessjøen.
 - Undersøkelser av bunndyr i åtte bekker og elver i Haldenvassdraget.

Følgende rapporter fra dette arbeidet forelå i 2011:

- Ingvar Spikkeland 2011. Biologisk overvåking av Haldenvassdraget. Vannplanter og eutrofiering. Hemnessjøen, Rødenessjøen og Femsjøen 2011. Østfoldmuseene, avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 2/2011.

Følgende rapport er kommet fra miljøundersøkelser (Vanndirektivet) utført høsten 2011:

- Ingvar Spikkeland 2011. Biologisk overvåking av Haldenvassdraget. Bunndyr i eutrofe bekker og elver høst 2010. Østfoldmuseene, Avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 1/2011.

- I tillegg er det gjennomført kartlegging av bunndyr/istidskreps i innsjøene Aremarksjøen, Asperen og Femsjøen. Det jobbes med en publisering om istidskreps i Norge hvor resultater fra disse undersøkelsene inngår.

KYSTMUSEET HVALER

- Tom Baefverfeldt (prosjektmedarbeider) har skrevet heftet «Kongen av Hvaler. Hummerens betydning for et øysamfunn i Oslofjorden belyst gjennom redskapsinventaret». Feltarbeidet til prosjektet ble utført sommeren 2010. Heftet ble utgitt som nr. 5 i Østfoldmuseenes skriftserie. Feltarbeid og utgivelse ble finansiert av Det nasjonale Kystkulturnettverket, hvor museet deltar.

BORGARSYSSEL MUSEUM

- NIKU har utført en dendrokronologisk undersøkelse av Kirkeby-bygningen.

SAMARBEID DRAMMEN MUSEUM

- Østfoldmuseene innledet et samarbeid om forskning og utstillinger med tema «Gamle hager» med Drammen Museum og Telemark Museum i 2011. Utstilling og bok skal lanseres i 2013.

TRYKKSAKER/PUBLIKASJONER

Østfoldmuseenes skriftserie nr. 5

Østfoldmuseene utgav i 2011 rapporten «Kongen av Hvaler. Om hummerens betydning for et øysamfunn i Oslofjorden belyst gjennom redskapsinventaret» som det femte nummeret i skriftserien.

Publikasjoner/rapporter utgitt av Østfoldmuseenes avdelinger 2011:

FREDRIKSTAD MUSEUM

- «MindreAlv. Årbok nr. 14», hvor flere av artiklene er skrevet av museets ansatte.

BORGARSYSSEL MUSEUM

- «Tenor kirkeruin – en liten gotisk perle». Wiwar nr. 1/2011, v/ Mona Beate B. Vattekar.
- «Fokus på faner – Østfoldmuseenes faneprosjekt». Wiwar nr. 2/2011, v/ Mona Beate B. Vattekar.
- «Kirkeby – en dendrokronologisk undersøkelse». Wiwar nr. 2/2011, v/ Torill Wyller.

HALDEN HISTORISKE SAMLINGER

- «Rød Herregård gjennom 300 år». Aschehoug 2010.

FOLKENBORG MUSEUM

- Div. vognhistoriske artikler. Bidragsyter til boken «Den kongelige reise», v/ Bjørn Høie.
- Artikkel om maleriene i Prinserommet, v/ Hilde Lauvland.

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM

- Utstillingskatalog «funkis i Moss. MODERNISTISK ARKITEKTUR I ET MODERNISTISK UTSTILLINGSROM», v/ Camilla Gjendem.

04. Formidling

Overordnet mål:

Den utadrettede virksomheten i Østfoldmuseene skal bidra til å styrke museets samfunnsrolle ved å sørge for at vi er en attraktiv og relevant møteplass.

- Østfoldmuseene vil ta opp samfunnsaktuelle tema gjennom skiftende utstillinger.
- Formidlingen ved Østfoldmuseene skal være forankret i de lokale og regionale samlingene.
- Tilbudene våre skal være nyskapende og engasjere brukerne til aktiv deltakelse.

Formidlingsforum

Formidlingsforum er et samarbeidsforum for Østfoldmuseenes formidlere ledet av fagkoordinator for formidling Hege Hauge Tofte. Utviklingsprosjekter i 2011 har vært rettet mot digital formidling, sosiale medier og mobile teknologier. Prosjektene har utfordret museets ansatte til å invitere publikum med bak kulissene, bak utstillingene og inn i samlingsforvaltningen og større prosjekter. Målet har vært å nå nye brukergrupper og engasjere et bredere publikum. Vi ønsker å formidle hvilke oppgaver museet har og vise at vi ønsker publikum med inn som medskapere og aktive deltakere i utviklingen av museene. Dette er mulig ved å ta i bruk digitale verktøy, og satsningen har vært et svar på de utfordringene departementet og Norsk Kulturråd har gitt oss. Fornyringsarbeidet har fått oppmerksomhet utenfra og plassert Østfoldmuseene på det norske museumskartet.

Skoletilbud/samarbeid med Den kulturelle skolesekken

Alle museumsavdelingene har opplegg for skoleklasser. Det arbeides kontinuerlig med å utvide og utvikle tilbudet. Konkrete samarbeidsprosjekter knyttet til Den kulturelle skolesekken finnes ved Borgarsyssel Museum, Moss by- og industrimuseum, Fredrikstad Museum, Kystmuseet Hvaler, Folkenborg Museum, Halden historiske Samlinger og Storedal Kultursenter.

BORGARSYSSEL MUSEUM

- Det gjennomføres formidling gjennom hele året i friluftsmuseet og utstillingene til skoleklasser som bestiller omvisninger.
- Et eget opplegg om formkultur før 1600 ble gjennomført i februar for elever fra Kirkeparken VGS. Elevene laget Digitale fortellinger (DF) etter museumsbesøket.
- Den kulturelle skolesekken: 673 fjerdeklassinger fra Sarpsborgskolene deltok i museets skolesekk-tilbud «Å leve som i gamle dager». Elevene fikk opplæring i baking av flatbrød på vedfyrt takke, binding av fiskeflue, toving av ull, smørkjerning og steking av vafler på grua.

FOLKENBORG MUSEUM

- Alle elever i sjette klasse i Eidsberg kommune har opplegget «Gammelt gårdsarbeid». Ca. 50 medlemmer fra Historielaget deltar som aktivtører/frivillige for å gjennomføre opplegget.

HALDENVASSDRAGETS KANALMUSEUM

- Museet har en rekke tilbud innen kulturhistorie og naturhistorie for grunnskole og videregående skole. Museet arbeider med skoleopplegg knyttet til praktiske gjøremål innen kulturhistorie (skogsarbeid) og vannbiologi (vannekskursjoner og laboratoriearbeid). Museet driver forskningsbasert formidling.

KYSTMUSEET HVALER

- Påskekrimkonkurranse for elever i 6., 7. og 8. trinn på Hvaler. To bidrag kom inn, de ble dermed begge utpekt til vinnere og fikk hver sin premie.
- Pepperkakelandsby: I forbindelse med julemarkedet laget barnehager og skoler på Hvaler bidrag til en pepperkakelandsby.
- Den kulturelle skolesekken: Kystmuseet Hvaler har utviklet et formidlingstilbud til skoler og barnehager på Hvaler knyttet til den lokale kulturelle skolesekken. Det har blitt lagt til rette et tilbud for barnehagenes femåringer og skolenes 2., 5., 7. og 9. trinn. Med utgangspunkt i museets anlegg, samlinger og kompetansefelt er det lagt til rette for et formidlingsprosjekt som er knyttet til den lokale kulturhistorien slik den kommer til uttrykk på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet
- Digitale formidlingsprosjekter: I forbindelse med Den kulturelle skolesekken arbeidet 7. trinn med digitale historiefortellinger. Det ble fortrinnsvis samlet inn minner knyttet til

den lokale kystkulturen. Det ble produsert seks digitale historiefortellinger på Åttekanten skole og seks fortellinger på Floren skole

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM

- Som en del av prosjektet Arbeidsarven gjennomførte Mbi vinteren 2011 pilotprosjektet Minneinnsamling i skolen. Prosjektet var organisert som en konkurranse med pengepremier til de tre beste bidragene. Premiene var stilt til disposisjon av Stiftelsen til industrihistorisk bevarelse i Mosseregionen. Rundt 60 elever fra 7., 8., og 9. trinn ved tre skoler deltok, og museet fikk inn til sammen seks råopptak og 16 digitale fortellinger om arbeids- og dagligliv. Prosjektet ble grundig evaluert, og tilbakemeldinger fra både lærere og elever peker i retning av at begge gruppene har fått styrket sin kunnskap i digital formidling, fått økt lokalhistorisk kunnskap og blitt mer bevisst på å ta vare på vår immaterielle kulturarv. Museet har også stått for kursing av skolens lærere i Digitale fortellinger.
- Den kulturelle skolesekken: Designprosjektet for 7. klassetrinn i Moss ble gjennomført høsten 2011. 920 elever deltok. Papirprosjektet for 4. klassetrinn ble gjennomført våren 2011. 221 elever deltok.

HALDEN HISTORISKE SAMLINGER

- Den kulturelle skolesekken/Delta Fredriksten: 3.600 skoleelever fra hele Østfold i eget opplegg i festningsmuseene.
- Produksjon av film om festningen til jubileumsutstillingen.
- Omvisninger for skoleklasser og barnehager på alle visningsstedene. Egne omvisninger i Fredrikshalds teater sommeren 2011.

FREDRIKSTAD MUSEUM

- Fredrikstad Museum og Pedagogisk senter samarbeider om et skoleopplegg på Elingaard herregård for 3.- og 6.-klasser. 48 skoleklasser deltok i 2011.
- I Tøihuset samarbeider museet med pedagogisk senter og Østfold Teater om et tilbud til alle 5.-klassene i Fredrikstad. 34 klasser deltok i 2011
- Tilbud om kulturell barnehagesekk på Isegran.

Barnas Museumsstafett

Barnas Museumsstafett ble gjennomført for femte gang i 2011. Alle de syv museene og Store-dal kultursenter deltok. Innholdet i oppgavene som skulle løses på de forskjellige avdelingene, var varierte, og målet om å gjøre barnefamilier til en viktig målgruppe og sikre utvikling av aktivitetstilbudet for barn, ble nådd. Ca. 2.000 barn deltok.

ARRANGEMENTER

Alle museumsavdelingene har større, årlige arrangementer.

BORGARSYSSEL MUSEUM: Smaalensmarken, Olavsdagene, kulturminnedagen, Barnas dag, bakedag, påskearrangementer og to dagers juleverksted og tilbud til skoleklasser i forbindelse med arrangementet Jul i Østfold.

FOLKENBORG MUSEUM arrangerte også i 2011 Folkenborgdagen for 6. klasse fra skolene i Eidsberg. Andre arrangementer var Barn og dyr og Førjul på museet. Kjørehestens dag arrangeres også på museet i samarbeid med Østfoldkuskene.

For fjerde året på rad gjennomførte museet levendegjøringsprosjektet Daglig liv for 100 år siden. En liten familie «bebor» et av husene, lager mat, stiller dyr og henter inn råvarer fra egen grønnsakshage. De ansatte på museet deltar bl.a. med onnearbeid med hest. Opplegg ble utvidet til fem dager pr. uke i tre uker.

KYSTMUSEET HVALER har fortsatt med Åpent museum og arrangert ni kveldsmøter i 2011 med aktuelle temaer. Det er arrangert en egen barnas dag og den årlige bygdedagen. Julemarked ble arrangert for andre gang, med stor oppslutning fra publikum.

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM har også fortsatt med Åpent museum og gjennomført åtte kveldsmøter med varierende innhold. Det er arrangert ferietilbud for barn i skolenes ferier samt gjennomført den årlige seljefløytespikkingdagen.

HALDENVASSDRAGETS KANALMUSEUM samarbeider med venneforeningen om kulturkvelder, Slusefestivalen i juni og en årlig julemesse i desember. Museet samarbeider også med ulike aktører om «Lørdag i slusene» hele sommeren og Kanallekene i august.

FREDRIKSTAD MUSEUM: Café de Concert, Elingaards litterære salonger, Barnas dag, Jul på herregården, diverse foredrag, vandringer, temaarrangementer og quizkvelder på Foltballmuseet ble videreført i 2011, dels som samarbeidsarrangementer med eksterne arrangører (bl.a. IKON-prosjektet). Det ble gjennomført til sammen 52 arrangementer.

HALDEN HISTORISKE SAMLINGER: Det er arrangert 3 konserter i ballsalen på Rød herregård, 20 forestillinger og 11 konserter i Fredrikshalds teater og 2 foredrag i Fjøs Galleriet i forbindelse med utstillinger. Til sammen 11 skiftende utstillinger. Rød Herregård feiret 300-årsjubileum i 2011, og i den forbindelse var det flere arrangementer. Stiftelsen Rød Herregård feiret 50-årsjubileum.

ØSTFOLD FYLKES BILLEDARKIV (ØFB): Dagskurs i fotografering for ansatte i ØM og foredrag om Østfoldutstillingen 1930 i Sarpsborg.

NYE UTSTILLINGER

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM

- Gjemt, men ikke glemt. Godbiter fra magasinet.
- Campingliv.
- Moss kirke 150 år.
- Fokus på 1930-tallet: Fremtidstro og eksperimentering.

KYSTMUSEET HVALER

- «Tingenes tilstand. Hvordan står det til med museets samlinger etter 40 års virksomhet?» En utstilling knyttet til 40-årsjubileet til Hvaler kulturvernforening og Kystmuseet Hvaler.

FREDRIKSTAD MUSEUM

- «Mitt skip er lastet med porselen – Blått som havet». Keramisk blåmaleri fra Peking til Porsgrund. Elingaard Herregård.
- Utstilling om fregatten Lossen. Isegran.
- Om bedriften Kråkerøykeramikk. Tøihuset.
- Ny sommerutstilling i Fotballmuseet.

HALDEN HISTORISKE SAMLINGER

- «Makt hugget i sten, Fredriksten festning 350 år, 1661–2011.»
- Tre vandretstillinger om minoriteter/tatere.
- Utstilling med teletstyr i Tista-senter. Produsert film og tekst, tilgjengelig på smarttelefon via QR-kode

FOLKENBORG MUSEUM

- Åpning av nytt besøksmagasin for landbruk. Godbiter og utvalgte gjenstander fra landbrukssamlingen.

BESØKSTALL

Østfoldmuseene hadde til sammen 89.265 besøkende i 2011. Det er en nedgang på 14 prosent, langt fra målsettingen om en årlig økning på 10 prosent pr. år. Nedgangen er som vi ser størst ved Fredrikstad Museum og Borgarsyssel Museum. Dette skyldes i det vesentligste bortfall av store arrangementer i 2011 for begge museene. Besøkene fordeler seg på avdelingene som følger:

BESØKSTALL	2009	2010	2011
BORGARSYSSEL MUSEUM	20.558	27.094	15.387
FOLKENBORG MUSEUM	2.824	2.935	3.605
HALDENVASSDRAGETS KANALMUSEUM	13.296	8.842	8.742
KYSTMUSEET HVALER	3.409	4.183	4.131
MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM	7.682	8.539	5.173
HALDEN HISTORISKE SAMLINGER	28.783	27.180	27.997
FREDRIKSTAD MUSEUM	30.520	24.846	21.945
STOREDAL			2.285
ØSTFOLD FYLKES BILLEDARKIV			53
TIL SAMMEN	107.072	103.619	89.318
DIFFERANSE 2010-2011		- 3.453	- 14.301
		= 3,2 % nedgang	= 14 % nedgang
NETTSIDENE		30.000 unike brukere 39.785 besøk	30.018 unike brukere 71.876 besøk = 80,5 % økning

Avdelingene har forskjellig praksis hva gjelder registreringsrutiner av de besøkende. På Moss by- og industrimuseum og Kystmuseet Hvaler var det gratis inngang fram til høsten 2010, da det ble innført inngangspenger på grunn av mva.-reformen. Antall besøkende ble telt manuelt inntil billettsystem ble innført. På Borgarsyssel Museum, Folkenborg museum, Haldenvassdragets Kanalmuseum, Fredrikstad Museum og Halden historiske Samlinger er det inngangsbilletter, og der er grunnlaget for besøksstatistikken antall solgte billetter samt manuell telling ved større arrangementer med fri inngang.

Det er en stor utfordring å øke besøkstallene. Årets nedgang skyldes delvis bortfall av noen større arrangementer, men det skyldes også manglende fornyelse av utstillinger og mindre ressurser til å utvikle nye aktiviteter. Slik mister museene sin attraktivitet i et marked hvor konkurransen er stor. Alt dette fordi vi har for små budsjetter!

05. Fornyelse

Hovedmål

Legge til rette for at Østfoldmuseene følger opp statens oppdrage om å utvikle museenes faglige innhold og aktivitet slik at de blir aktuelle samfunnsinstitusjoner som fanger opp hendelser i tiden, bidrar til dialog med brukerne og involverer publikum. Østfoldmuseene vil samtidig legge stor vekt på oppdraget med å ivareta kulturarven gjennom en profesjonell gjenstandsforvaltning.

Styrke samfunnsrollen

Styrke samfunnsrollen gjennom å utvikle bruk av sosiale medier og legge til rette for bruker-involvering og dialog med publikum. Dette er iverksatt gjennom lansering av nye nettsider som er integrert med sosiale medier, gjennom vår nylige vedtatte strategi for sosiale medier, gjennom minneinnsamlingsprosjekter i samarbeid med grunnskolen og gjennom produksjon av digitale historier.

Digital samlingsforvaltning

Opprydding i gamle registreringer, konvertering til PRIMUS, etablering av regional database og lansering på Digitalt Museum i 2011.

Profesjonalisering av organisasjonen

Opplæring i bruk av sosiale medier, dataopplæring, innføring av gode kommunikasjonsrutiner ved felles IT-plattform og eget intranett.

ØSTFOLDMUSEENES NETTSIDER

STRATEGIMÅL: Østfoldmuseene skal være ledende innen satsing på sosiale medier blant museer i Norge.

Redaksjonen for sosiale medier består av Gunn Mona Ekornes, Hege Hauge Tofte, Espen Nordenhaug og Hilde Marthinsen.

Østfoldmuseenes nettsider skal utvikles og fylles med innhold sammen med publikum – og i større grad handle om dem. Museums- og historieinteresserte brukere skal være med på å gi nettsidene våre et innhold som de synes er viktig. Ved å ta i bruk sosiale medier i det omfanget Østfoldmuseene har gjort, har vi tatt skrittet ut mot publikum og inviterer til brukermedvirkning og dialog.

Nettsider og innholdsproduksjon

Vi har lagt bak oss et år med nye nettsider hvor bloggfunksjoner, Facebook, Twitter og YouTube er integrert. Besøkstallene våre på nett dette året viser 30 018 unike brukere, noe som tilsvarer en økning på 10,5 prosent. Antall besøk totalt har økt betydelig mer, med en vekst på 80,5 prosent, fra 39.785 til 71.846. Vi har 723 venner på Facebook og 145 følgere på Twitter. I år har publikum kommentert ulike nettsaker 120 ganger. I tillegg kommer kommentarer på Facebook, hvor en god del av kommunikasjonen også foregår.

Blogger

Bloggen Reisendekartet.no ble lansert mot slutten av 2010. I løpet av 2011 hadde den 3.451 unike besøkende og 5.162 besøk totalt. I januar og februar 2012 ble ytterligere tre blogger/nettsider lansert: mossdagblad.no, kystkulturbloggen.no og herregaardsnettverket.no. Her foreligger det ennå ikke besøksstatistikk.

Mobilformidling

Vår nettutvikler leverte høsten 2011 sin masteroppgave på Høyskolen i Østfold. Oppgaven bygget på et case som involverte elever ved en skole i Fredrikstad. Elevene benyttet en webapplikasjon på mobiltelefoner som hjelpemiddel for å oppleve Isegran, Fredrikstad Museum. Applikasjonen ga elevene tilgang til korte filmsnutter samt oppgaver som ble løst på museumsområdet. I tillegg til applikasjonen ble det også opprettet en nettside som gir lærere tilgang til materiell som kan benyttes i undervisning som forberedelse til museumsbesøket.

Filmene som ble produsert til undervisningsopplegget på Isegran, ligger nå som et tilbud for alle besøkende til Isegran som har smarttelefoner. Området er et mye brukt friluft- og rekreasjonsområde, og museet når nå besøkende utenom museets begrensede åpningstider.

På Borgarsyssel Museum har vi produsert innhold til fire mobilpunkter som vil være tilgjengelige for publikum når sesongen åpner i 2012. Mobilformidlingen her vil gi publikum tilgang til historier knyttet til husene i friluftsmuseet uavhengig av formidlere eller som en merverdi til tradisjonelle omvisninger.

Arbeidet på Moss by- og industrimuseum med et tilbud til engelskspråklig publikum på touchbaserte håndholdte enheter ble påbegynt mot slutten av 2011. QR-koder vil gi tilgang til audiobaserte oversettelser av to utstillinger og vil være klargjort til sommeren 2012. HhS lagde en utstilling om telefoner gjennom 100 år på Tista senter i Halden. QR-koder for informasjon via mobiltelefon ble innrettet.

Digitale fortellinger museum-skole

Vår satsning på Digitalt Fortalt (DF) i år har særlig vist resultater i Moss. Her har 120 elever deltatt i Minneinnsamling. Elevene har samlet inn minnemateriale fra arbeidslivet til seniorer i byen og laget 16 digitale fortellinger hvor de selv formidler sine funn. Prosjektet er evaluert, og rapporten blir publisert som en del av en lærebok for lærerstudenter om digitale fortellinger som gis ut på Cappelen Damm våren 2012. Forfattere fra Østfoldmuseene er Bjørg Holsvik og Hege Hauge Tofte. Elever fra Hvaler har videreført sitt «Minnefinner»-arbeid og produsert flotte DF-resultater mot slutten av året.

Museet har med prosjektstøtte fra Norsk Kulturråd satt sammen sitt eget DF-team, som har laget et eget kursopplegg for lærere. Målet med kurset er å gi lærere innføring i Digitale fortellinger som verktøy for samarbeid museum-skole, knytte personlige kontakter i skolen og få frem gode undervisningsprogrammer med vekt på læringsprosess, involvering og medskapning. Kurset i 2011 måtte flyttes til januar 2012 på grunn av sykdom.

Felles rekruttering og opplæring av sommerverter

Administrasjonen i Østfoldmuseene ønsket å følge opp en evaluering av sommersesongen 2010 med forbedringstiltak for 2011 og satte i gang et eget prosjekt for å bedre rekrutteringen av sommeransatte, heve kvaliteten på opplæringen og sette fokus på måten vi møter publikum på. Vi gjennomførte bl.a. et dagsseminar for ALLE ansatte den 30. mars på Quality Hotell, hvor vi hadde leid inn Pål Medhus fra firmaet «Høve Støtt» for å motivere og inspirere oss i å utvikle museene til gode opplevelsesprodukter. Det ble en interessant dag med innspill som har gitt grobunn for nye tiltak i museene. Vi gjennomførte en sentralisert rekruttering av sommeransatte. Vi fikk mange søkere, gjennomførte en omfattende intervjurunde og sikret oss høyt kvalifiserte verter. Det ble gitt felles opplæring i tre dager, to av dagene gjennom en busstur til alle avdelingene. Vertenes egen evaluering av sesongen viser at vi oppnådde større forståelse for helheten i det konsoliderte museet, bedre kommunikasjon mellom ansatte på hver avdeling og vi fikk sommerverter med bedre mestringsfølelse. Publikumsundersøkelsen for 2011 avdekket at publikum la merke til en kvalitetsheving.

INSPIRIA SCIENCE CENTER, ØSTFOLD

Det nye vitensenteret i Østfold, Inspiria, åpnet i august 2011. I innspurten mot åpning ble det bestemt at Østfoldmuseene skulle bidra til den lokale forankringen av prosjektet. Satsingen lå ikke inne på våre handlingsplaner, men en egen personressurs ble avsatt til å koordinere arbeidet, og alle avdelingene la ned en formidabel dugnadsinnsats. Januar 2012 har museet bidratt med 50 historier til et digitalt kildebord på Inspiria. Historiene er hentet fra et stort tidsspenn og har relevans for senterets tre hovedtemaer: energi, miljø og helse. I tillegg har vi utstilt åtte gjenstander med tilknytning til innovasjon i Østfold. Kildebordet og utstillingen på Inspiria i det som har blitt hetende «Østfoldrommet», skal gi museene et utstillingsvindu og danne grunnlag for fremtidige samarbeidsprosjekter på formidling mellom vitensenteret og museene.

06. Markedsføringsarbeid

Markedsstrategi Østfoldmuseene 2011

- Gjennom internettsidene www.ostfoldmuseene.no.
- Via telefonkataloger og søkbare databaser (print og internett).
- Deltar i utvalgte kataloger, lister og nettsted (turisme).
- Avdelingsvise brosjyrer, arrangementskalendre, plakater med mer.
- PR/informasjon har hovedsakelig bestått av pressemeldinger til lokalpressen, oppfølging av lokalfjernsyn og oppfølging av gode kontakter med kulturmedarbeidere i lokalavisene.

Østfoldmuseenes overordnede markeds mål for 2011

- Øke antall besøkende på museene med 10 prosent hvert år.
- Øke besøkstallet på nettsidene med 15 prosent unike brukere pr. år.
- Komme i gang med publisering av gjenstandsopplysninger og fotografier på Digitalt Museum.
- Fem nye digitale historier på nett.

Konklusjon

Østfoldmuseene nådde ikke målene for økte besøkstall, men hadde en nedgang på 14 prosent. Derimot økte trafikken på nettsidene, og vi kom med på Digitalt Museum i 2011. Vi hadde også langt flere innslag i radio og TV og flere redaksjonelle oppslag i lokalavisene enn noen gang tidligere.

PUBLIKUMSUNDERSØKELSEN 2011

I 2011 ble det gjennomført en egen publikumsundersøkelse ved alle avdelingene. Selv om ikke det statistiske grunnlaget er så stort, er den kvalitative undersøkelsen svært relevant for våre museer og vårt publikum. Undersøkelsen viser at vi har et godt utdannet publikum og at den dominerende aldersgruppa er over 55 år.

Museumsbesøk blir planlagt kort tid i forveien, og avisomtaler og annonser er fremdeles en viktig informasjonskilde. Vi har mange faste gjester som kommer igjen og igjen, men få oppgir at de besøker museer mer enn én til tre ganger i året. Moss by- og industrimuseum og Borgarsyssel Museum har flest gjester som kommer mange ganger, mens Halden historiske Samlinger og Fredrikstad Museum trolig rekrutterer flere turister og har flere engangsbesøkende. Materialet vil bli nøye analysert for å finne vårt forbedringspotensial og for å sikre at det som er bra, blir videreutviklet. Undersøkelsen viser jevnt over at publikum er godt fornøyd med innhold og atmosfære ved museene våre. Vertenes innsats og måten publikum ble mottatt på, har blitt særlig vektlagt i svarene. Vi får positiv respons på våre barneaktiviteter, og det blir lagt merke til der hvor tilbudene ikke fungerer. Materialet viser at vi har mer å gå på med tanke på promotering av hverandres avdelinger, skilting og informasjon på områdene, universell tilrettelegging, parkeringsforhold og fornying av utstillinger.

Museene blir brukt som rekreasjonsområder utenom åpningstidene, og potensialet for mobilformidling vil derfor trolig være stort flere steder. Moss by- og industrimuseum og Borgarsyssel Museum har størst behov for fornying av utstillingene, fordi gjenbrukere forventer å oppleve noe nytt. Museet bør jobbe for å nå yngre brukergrupper, og nettbasert markedsføring vil trolig bli viktigere dersom man ønsker å nå et yngre publikum. Museumsbesøk er spontane, og oppdatert informasjon må være tilgjengelig på nett og tilpasset ulike plattformer.

07. Nasjonale og nordiske nettverk

Alle avdelingene er engasjert i ett eller flere av de nasjonale nettverkene, samt i et par nordiske nettverk. Nettverkene har utviklet seg til å bli viktige fagarenaer for museumsansatte. Østfoldmuseene ved Fredrikstad Museum leder herregårdsnettverket og avdelingsdirektøren ved Borgarsyssel Museum deltar i rekrutteringsprogramstyret for mangfoldsnettverket. Arbeidet vil bli videreutviklet, og Østfoldmuseene er innstilt på å påta seg oppdrag for nettverkene fremover. Østfoldmuseenes avdelinger deltar i følgende nasjonale/nordiske nettverk:

- Nasjonalt museumsnettverk for minoriteter og kulturelt mangfold v/ Moss by- og industrimuseum/Borgarsyssel Museum.
- Nettverk for arbeiderkultur v/ Moss by- og industrimuseum/Borgarsyssel Museum.

- Nettverk for industri- og teknologihistorie v/ Moss by- og industrimuseum.
- Nettverk for magasin og bevaring v/ Museumstjenesten.
- Skognettverket v/ Haldenvassdragets Kanalmuseum.
- Nasjonalt nettverk for bevaring og formidling av kulturhistorisk fotografi v/ Østfold fylkes billedarkiv. Leder det nasjonale prosjektet «Widerøes skråfoto tilbake til folket».
- Nettverk for kystkultur v/ Kystmuseet Hvaler.
- Herregårdsnettverket. Nettverksansvarlig på nasjonalt nivå: Fredrikstad Museum.
- Nettverk for drakt og tekstil v/ Halden historiske Samlinger.
- Nordisk nettverk for tekstilindustri v/ Halden historiske Samlinger.
- Europeisk teaternettverk v/ Halden historiske Samlinger.
- Folkenborg museum vil delta i det nyopprettede museumsnettverk for landbruket som ble etablert i 2007, men som enda ikke har kommet i gang.
- Folkenborg museum deltar også i «Landbrugspuljen», det danske nettverket for landbruksmuseer.

08. Kulturelt mangfold

Østfoldmuseene ivaretar dimensjonen kulturelt mangfold gjennom en rekke tiltak i museets arbeid.

HOVEDMÅL 2011-2014 (FRA STRATEGIPLANEN)

- Østfoldmuseene skal by alle på kunnskap og opplevelser, basert på våre samlinger og egen forskning.
- Østfoldmuseene skal være en dialoginstitusjon og spille en aktiv samfunnsrolle.
- Østfoldmuseene skal tilrettelegge for et virtuelt museum og slippe brukerne til gjennom sosiale medier.
- Østfoldmuseene skal være en tilgjengelig institusjon hvor brukerne våre medvirker, påvirker og kjenner seg representert.

Med kulturelt mangfold i museet mener vi at mennesker fra flere generasjoner, på tvers av ulike etniske grupper, kjønn og seksuell legning, utdanning og klassetilhørighet, skal kjenne seg representert, føle det naturlig å delta og være medskapere til innhold.

Tiltak som minneinnsamlingsprosjektet i Moss og minnefinner-prosjektet på Hvaler, hvor grunnskolebarn intervjuer foreldre- og besteforeldregenerasjonen, skaper tilhørighet og forståelse på tvers av alder. Vi produserer jevnlig digitale historiefortellinger hvor mange lag av befolkningen involveres, og vi formidler dem gjennom våre nettsider og sosiale medier som YouTube og Facebook, slik at de når ut til et bredt, nytt publikum.

Vi har søkt etter sommerverter på bred basis og har en bevisst rekrutteringspolitikk som gir alle arbeidssøkere en mulighet for engasjement i museene våre.

Vi deltar i et Interreg-prosjekt om Tater. Prosjektet skal kartlegge boplasser og øke kunnskapen om de reisendes historie. Museet har en egen blogg, Reisendekartet, hvor taterne selv bidrar.

Vi har deltatt i prosjektet Mangfold i Museene i regi av det nasjonale Mangfoldsnettverket og hatt en rekrutt utplassert i seks uker ved Borgarsyssel Museum.

Dramatiserte omvisninger på Elingaard herregård var et nytt tiltak av året. Her blir forskjeller mellom rik og fattig, fri og ufri belyst. På Moss by- og industrimuseum tar flere utstillinger opp påvirkning fra svensk kultur, sosial mobilitet og klassetilhørighet, klassekamp og ytringsfrihet. Borgarsyssel Museum knytter fire historiske bygninger sammen i et hørespillprosjekt hvor kjærlighet er tema og alt fra arrangerte ekteskap til religiøs hengivelse blir diskutert.

Våre planer for 2014-jubileet er bl.a. et samtidokumentasjonsprosjekt som skal vise hva Østfold er i dag. Prosjektet vil avspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i regionen, og være et verdifullt bidrag til økt oppmerksomhet om mangfoldsdimensjonen.

09. Østfoldmuseenes arbeid med immateriell kulturarv

Østfoldmuseenes rapportering om Immateriell kulturarv knytter seg til definisjonen om praksis, fremstillinger, kunnskap, ferdigheter – samt tilhørende instrumenter, gjenstander, kulturgjenstander og kulturelle rom – som samfunn, grupper og, i noen tilfeller, enkeltpersoner anerkjenner som en del av sin kulturarv.

Muntlig tradisjon

Østfoldmuseene avd. Borgarsyssel Museum har et omfattende tradisjonsarkiv med intervjuer om Østfold-dialekten, håndverkstradisjoner, boforhold og hverdagsliv. Materialet er samlet inn over en 30-årsperiode fra slutten av 1960-årene til slutten av 1990-årene. Materialet er delvis skrevet ut. Dette arbeidet pågår kontinuerlig. De øvrige avdelingene arbeider også med innsamling av muntlig dokumentasjon innenfor et bredt temafelt.

Gjennom prosjektet Arbeidsarven har Moss by- og industrimuseum satset på innsamling av minner fra arbeidslivet.

Sosiale skikker, ritualer og høytidsfester

Østfoldmuseene formidler årlig kunnskap rundt sankthansfeiring. I 2011 videreførte og utviklet museet prosjektet «Jul i Østfold», et prosjekt som gjennom kursing og opplæring nå er spredt til alle avdelingene i Østfoldmuseene og en del lokalmuseer. Museene har også utviklet egne påskearrangementer basert på tradisjoner knyttet til påskefeiringen. Dette er veldig populære publikumstiltak.

Kunnskap og praksis som gjelder naturen og universet

Gjennom formidlingsarbeidet ved Haldenvassdragets Kanalmuseum sprer museet kunnskap om vassdraget, biologisk mangfold og miljøtilstand om et av Norges to kanaliserte vassdrag til et bredt publikum.

Tradisjonelt håndverk

Avdelingenes formidlingsopplegg innebærer tilbud til publikum/skoleklasser innfor en rekke praktiske ferdigheter som stenhugging, flatbrødbaking, smørkinning, lysstøping, repslaging, maling av korn, spikking av seljefløyte og papirlaging. Det er etablert et lite aktivitetsrom på Fredrikstad Museum hvor barn kan få prøve seg på tradisjonelle teknikker som å slå hoppetau, prege mynt m.m.

10. Østfoldmuseenes planer for markeringen av Stemmerettsjubileet 2013

Det er dannet en arbeidsgruppe i Østfold bestående av representanter fra en rekke organisasjoner. Borgarsyssel Museum er representert i gruppen. Arbeidet startet allerede i 2010.

PLANENE FOR MARKERINGEN ER:

- En vandreutstilling.
- Et spesialnummer av WiWar om kvinners kår i Østfold etter stemmerettet.
- En foredragsrekke for skoleklasser.
- Det søkes midler til et forprosjekt. Østfoldmuseene er sentrale i dette arbeidet. Vi har som målsetting at jubileet skal markeres på alle avdelingene, i den form som passer museet best. Nærmere om tiltak og arrangementer, som kan være visning av vandreutstillingen, egne utstillinger, foredragskvelder eller andre tiltak knyttet til eksisterende utstillinger, vil fremkomme i neste års handlingsplaner.

11. Østfoldmuseenes planer for markeringen av grunnlovsjubileet 2014

Østfoldmuseene vil i 2014 formidle historien om hva som skjedde i Østfold i 1814, men samtidig trekke linjene fremover til Østfold-samfunnet i 2014. Østfoldmuseene ønsker å utarbeide felles planer og koordinere våre aktiviteter museumsavdelingene imellom, og vi ønsker å inngå samarbeidsavtaler med ubemannede museer/historielag for å trekke dem inn i museenes formidling av Østfoldhistorien i 1814.

- Østfold fylkes billedarkiv ønsker å rette fokus mot fylket og utviklingen som har skjedd gjennom 200 år basert på deres unike bildesamling.
- Fredrikstad Museum vil fokusere på den svenske okkupasjonstiden i byen, som varte fra august 1814 til 1815. Dette er et tema som er relevant for større deler av søndre Østfold, som likeledes var svensk-okkupert til våren 1815.
- Moss by- og industrimuseum vil fokusere på Konvensjonsgården, Moss jernverk og samarbeid med Moss 2014. Byen hadde en helt sentral posisjon i 1814-historien, og det er allerede et sterkt fokus på tematikken i Moss.
- Halden historiske Samlinger vil rette et fokus mot statsråd Carsten Tank, som eide og bodde på Rød herregård. Tank hadde en helt sentral rolle i forhandlingene sommeren 1814 og var med sine nære kontakter til Sverige og som landets finansminister en av Norges ledende personligheter gjennom året 1814.
- Kystmuseet Hvaler ønsker å fokusere på Hvalers rolle i 1814 og særlig gjøre noe rundt den optiske kysttelegrafen – kommunikasjonssystemet som var utviklet i krigsårene.
- Folkenborg Museum og reisen til Eidsvoll. Hvordan man reiste i 1814 skal være utgangspunktet for en utstilling og formidling på Folkenborg i 2014.

Vi ønsker å innlede samarbeid med ett til to ubemannede museer i fylket (Spydeberg, Idd og Enningdalen historielag). For å starte dette arbeidet søker Østfoldmuseene om midler fra Østfold fylkeskommune til et forprosjekt: Østfoldmuseene i 2014.

12. Kystkultur

Østfoldmuseene har vedtatt å prioritere arbeidet med kystkultur. Nytilsatt kystkonservator tiltrådte den 1. januar 2011. I løpet av året er det iverksatt tiltak i tråd med Kystkulturplanen for Østfoldmuseene, og det er utarbeidet et utkast til fartøyvernplan.

Skriftet Kongen av Hvaler, om hummerfiskeriedskapen på Hvaler, er et resultat av Kystmuseet Hvalers deltagelse i Kystkulturnettverkets fiskeriedskapsprosjekt.

13. Museumstjenesten

Museumstjenesten er opprettet som en fellestjeneste for museene i Østfold, men både teknisk konservator og konservator gir, så langt kapasiteten tillater det, gjerne råd og veiledning til andre kulturhistorisk interesserte.

MUSEUMSTJENESTEN SKAL BIDRA TIL Å

- Skape et museumsvesen som arbeider mot felles mål.
- Øke samarbeidet mellom museene i Østfold.
- Styrke den faglige bistanden til museene i Østfold.

Museumstjenestens arbeidsområder er knyttet til innsamling og bevaring av gjenstander, dokumentasjonsteknikker samt formidling generelt. Museumstjenesten er opptatt av å videreformidle og å bygge opp forståelse og kunnskap om bevaring og håndtering av museale objekter. Museumstjenesten kan veilede om metoder og materialbruk innen bygningsvern og innen metoder for systematisering og registrering av museale- eller andre kulturhistoriske samlinger.

Museumstjenestens to ansatte er tilsatt i fagkoordinatorfunksjonene for henholdsvis bevaring og dokumentasjon. Teknisk konservator har i 2011 brukt mesteparten av sin tid på oppfølging av arbeidet med nytt fellesmagasin. Det medfører at rådgivingsfunksjonen overfor lokalmuseene har vært noe redusert. Hovedoppgavene i 2011 har vært:

Forvaltning

- Fagansvarlig for ferdigstillelsen av Trollull fellesmagasin.
- Prosjekt med innlegging av registreringer for Spydeberg bygdetun i den regionale databasen for Primus er avsluttet (1283 stk). Disse registreringene er ikke publisert på Digitalt Museum fordi Østfoldmuseene ikke eier samlingene, men tanken med prosjektet har vært å utprøve arbeidsomfanget og vurdere muligheten for på sikt å få en felles regional oversikt over samlingene i museers eie i Østfold fylke.
- Ferdigstilt og utgitt bygningsteknisk undersøkelse 2010 som er utarbeidet av firmaet Stokk & Stein, hvor 40 utvalgte antikvariske bygninger er gjennomgått.
- Veiledet i vedlikehold av bygninger, både internt og ekstern.
- Veiledet i etablering og oppgradering av registreringsrom for samlingene.
- Veiledet og deltatt i pakking av faner som skal til fellesmagasinet.
- Vært koordinator for inntakskomiteen for Østfoldmuseene.

Fornøyelse

- Deltakelse i museumsnettverk: Nasjonalt nettverk for magasin og bevaring.
- Styrket innsats på digital samlingsforvaltning og digital formidling: Klargjort sider og tidligere registreringer m/foto for publisering i Digitalt Museum.

Forskning

- Utført dendrokronologisk undersøkelse på Kirkeby-bygningen, Borgarsyssel Museum.
- Satt opp test-tavler med linoljemaling for å teste ut to ulike produkter i vårt klima.

14. Østfold fylkes billedarkiv

Østfold fylkes billedarkiv er fylkesansvarlig fotobevaringsinstitusjon i Østfold. Arkivet forvalter ca. 350.000 fotografier (repronogativ og originalmateriale) fra perioden 1860 til 1980. Av disse er ca. 58.000 registrert og tilgjengelig for publikum. Alt materiale lagres i klimastyrt magasin etablert i 2002. Billedarkivet har 2,5 stilling og tilbyr publikum bildebyrå tjenester samt gir råd og veiledning om håndtering av eldre fotografisk materiale.

Forvaltning

- Nyregistrering i PRIMUS i 2011: 1.425 fotografier, totalt 48.728 fotografier/kunstverk i basen for Østfold fylkes billedarkiv.
- Revidere fotobase med knytting av digitalt bilde til registreringspost, 8.672 fotografier, totalt 7.000 registreringsposter har tilknyttet digitalt bilde pr. 31.12.2011.
- Digitalt Museum pr. 31.12.11 publisert 4.300 fotografier.
- Primus, konvertert stikkord i motivlinje til emneord, for å gjøre søking bedre, prosjekt i samarbeid med KulturlT.
- Veiledning for registrering av fotografier i Primus.
- Fagbibliotek i ØFB er dataregistrert, konvertert over i Excel-format fra Procite i påvente av felles litteraturlinje for ØM, ca. 1.600 titler.
- Planlegging og Innredning av fotofasiliteter i fellesmagasin, Trollull.
- Befaring, kartlegging og planlegging av fotofasiliteter ved avdelingene i ØM lokalt.
- Generell rådgivning og veiledning i fotobevaring.

Formidling

- Diverse bok-, utsmyknings- og utstillingsprosjekt, bl.a. Bunader i Østfold, Inspiria, NRK.
- Nye formidlingstiltak: 2014-utstilling, presentasjon og planlegging.
- Foredrag Østfoldutstillingen Tune historielag.
- Artikkel om ØFB til tidsskriftet Runar.
- Diverse innlegg på ØM's nettsider, Kulturnett.no.

Forskning

Forskningsarbeid: Fotograf R.F. Dietrich, en av de tidligste fotografer i Fredrikstad.

Fornyelse

- Deltakelse i museumsnettverk: Fotobevaringsnettverket: deltakelse i Widerøe-prosjektet (leder og deltaker i arbeidsgruppe – Roderick og Kari).
- Brukerne – enkel tilgang til digitalt innhold og digitale tjenester. Lansering av Østfoldmuseenes database på DigitalTmuseum.no 15.04.11.
- Styrket innsats på digital samlingsforvaltning og digital formidling: revidering av database, knytting av bilder og metadata, for å øke mengde publisert foto på DigitaltMuseum.no.
- Planlegging av digitaliseringsprosjektet «Fotograf Chr. E. Larsens arkiv ut til sarpingene», innvilget 140.000 kroner fra Norsk Kulturråd.
- Beredskapsgruppe for industrielle kulturminner: Fotodokumentasjon av Solberg Spinneri i Drammen, bygningsdokumentasjon Bispegata 11 for Borgarsyssel Museum.
- Dagskurs i fotografering for ØMs ansatte i mai.
- Etterbehandling/lagring av fotografier – veiledning for ØMs ansatte.
- Laget egen brosjyre for ØFB.

Arkivet inneholder flyfotosamlinger (søkbare) fra de fleste kommuner i Østfold, portrettarkiv etter fotografer i Moss og Sarpsborg, negativarkiv etter amatør fotografer, dokumentasjon av bedrifter m.m. Men største bredde har de reproduerte enkeltfotografiene samlet inn via innsatsen til historielag, bibliotek og kulturkontor i fylket.

Forvaltning

OVERSIKT, KONTROLL OG TILGANG TIL SAMLINGENE.

- Nyregistrering i PRIMUS i 2011: 1.425 fotografier, totalt 48.728 fotografier/kunstverk i basen for Østfold fylkes billedarkiv.
- Revidere fotobase med knytting av digitalt bilde til registreringspost, 8.672 fotografier, totalt 7000 registreringsposter har tilknyttet digitalt bilde pr. 31.12.2011.
- Digitalt Museum pr. 31.12.11 publisert 4.300 fotografier.
- Primus, konvertert stikkord i motivlinje til emneord, for å gjøre søking bedre, prosjekt i samarbeid med KulturlT.
- Emneordsliste for fotobasen.

- Veiledning for registrering av fotografier i Primus.
- Fagbibliotek (alle bøker) ØFB er dataregistrert, konvertert over i Excel-format fra Procite i påvente av felles litteraturløst database for ØM, ca. 1.600 titler.
- Planlegging og Innredning av fotofasiliteter i fellesmagasin, Trollull.
- Befaring, kartlegging og planlegging av fotofasiliteter ved avdelingene lokalt.
- Generell råd og veiledning i fotobevaring.

Formidling

- Digitale formidlingsprosjekter: lansering av Østfoldmuseenes Digitalt Museum 15. 04.11.
- Diverse bok-, utsmyknings- og utstillingsprosjekt: bl.a. Bunader i Østfold, Inspira, NRK.
- Nye formidlingstiltak: 2014-utstilling, presentasjon og planlegging.
- Foredrag Østfoldutstillingen Tune historielag (Kari).
- Artikkel om ØFB til tidsskriftet Runar (Kari).
- Diverse innlegg på ØMs nettsider, Kulturnett.no.

Forskning

Forskningsarbeid: Fotograf R.F. Dietrich, en av de tidligste fotografer i Fredrikstad (Kari).

15. Storedal Kultursenter

Storedal Kultursenter er et park- og kulturanlegg som ligger i naturskjønne omgivelser i Skjeberg utenfor Sarpsborg. Anlegget er skapt av kunstnere, naturvitenskapsfolk og hagearkitekter til et kulturanlegg for opplevelse av natur og kunst – for alle mennesker – men spesielt lagt til rette for synshemmede. Anlegget består av lydskulpturen «Ode til lyset» av Arnold Haukeland, med musikk av Arne Nordheim, utendørs amfiteater og studiehage med over 200 forskjellige planter.

Det er utarbeidet en handlingsplan for 2011 med tiltak for vedlikehold av eiendom og uteanlegg og utadrettet virksomhet/formidling. På grunn av manglende økonomi er ikke alle tiltakene gjennomført. Det gjelder spesielt vedlikehold av uteanleggene som krever store investeringer og som det må søkes midler til, eventuelt fordele kostnadene over flere år.

I 2011 startet vi et prosjekt med tilrettelegging av Storedal-anlegget i henhold til nye regler for universell utforming av skilte. Alle planteskilte er skiftet ut og har nå fått takttilskrift i tillegg til vanlig og brail. Prosjektet er finansiert med midler bl.a. fra Sarpsborg kommune og fra eget driftsbudsjett. Det er i 2011 bevilget midler fra Extrastiftelsen til slutføring av prosjektet i 2012, bl.a. til informasjonstavler med lydavspilling og taktilt oversiktskart for synshemmede.

Utvidelse av parkeringsplassen med beplantning er nå slutført. Det gjenstår planering av et lite område ved Erling Stordahls gravsted, som ligger i tilknytning til parkeringsplassen.

Lydskulpturen har fungert bra i sommersesongen. Nye basshøytalere er innkjøpt og montert i hagen. Høytalernes funksjon er å gjenskape de mørke klangerne i lydskulpturen «Ode til lys».

Arrangementer og aktiviteter

Vi har i sommer hatt to kunstutstillinger med henholdsvis Ann C. Nicolaysen og Liv Rygh. Også i år har den japanske billedhuggeren Kazuhiro Nomura vist sine steinskulpturer i Erlingstua på Storedal.

Av andre kulturelle arrangementer kan nevnes arrangement under Olavsdagene, familiedag og Barnas Museumsstafett med aktiviteter for barn. Aktiviteter i stafetten var i år natursti,

fotografering, smykkelaging og tegning. Under familiedagen og Olavsdagen hadde vi også arkeologisk utgraving for barn.

Den kulturelle skolesekken – et arkeologiprojekt for barn – er også gjennomført i 2011. Prosjektet er finansiert gjennom Sarpsborg kommunes Kulturelle skolesekk, og nærmere 650 skoleelever har deltatt i prosjektet. I tillegg var det i år 40 elever fra Fredrikstad kommune. I år hadde vi også besøk fra Bamsebo barnehage. De 15 barna fikk lære litt om steinalderen og lete etter arkeologiske skatter i utgravingsfeltet vårt. Dette ble en svært vellykket dag, og vi kan kanskje videreutvikle konseptet til et tilbud for de minste.

Det er innredet en liten butikk i kulturbygget, hvor besøkende kan kjøpe kort, brosjyrer, plakater, bøker og gjenstander.

16. Avslutning

2011 er stiftelsen Østfoldmuseenes andre driftsår. Arbeidet med å utvikle og forbedre samarbeidsformer og organisatoriske tiltak preger virksomheten, men vi er i ferd med å utvikle et godt grunnlag for hensiktsmessig drift i en samlet museumsorganisasjon i Østfold.

Vi har tatt Kulturdepartementets pålegg om fornyelse på alvor og har fått med både nettutvikler og markedsfører i staben. Vi satser mye på digitalisering både i samlingsforvaltningen og i formidlingsarbeidet vårt. Vi er godt synlige i sosiale medier, en satsing som har markert Østfoldmuseene i det norske museumslandskapet. For å forbedre virksomheten har vi gjennomført en publikumsundersøkelse i 2011 for å få vite mer om hvordan vi oppfattes og hva publikum ønsker seg av oss.

Satsingen på samlingsforvaltning er et riktig grep. Det er et tidkrevende og møysommelig arbeid vi har kastet oss ut i, men det er på høy tid at Østfoldmuseenes avdelinger bedrer oppbevaringsforholdene for gjenstandssamlingen, får orden i eget hus og oversikt over samlingene sine slik at vi får frem kunnskap om det som er museenes hovedkilde, gjenstandene. Den kunnskapen skal igjen skape grunnlag for kommende utstillinger, skoleklassetilbud og forskning. Når Østfoldmuseenes samlinger er digitalisert og lagt ut på DigitaltMuseum og mange av våre utstillinger og annen virksomhet er digitalisert, vil vi åpne deler av våre museer 24 timer i døgnet. Det er et viktig grep for å gjøre museene tilgjengelig for nye brukergrupper, og det er en spennende utvikling for oss å være med på.

Norske museer står ved et veiskille. Noen vil stagnere, andre vil ta i bruk nye virkemidler og bli med på utviklingen. Vi vil at Østfoldmuseene skal vise vei, fornye og forundre.

Sarpsborg, den 16. mars 2012

Gunn Mona Ekornes

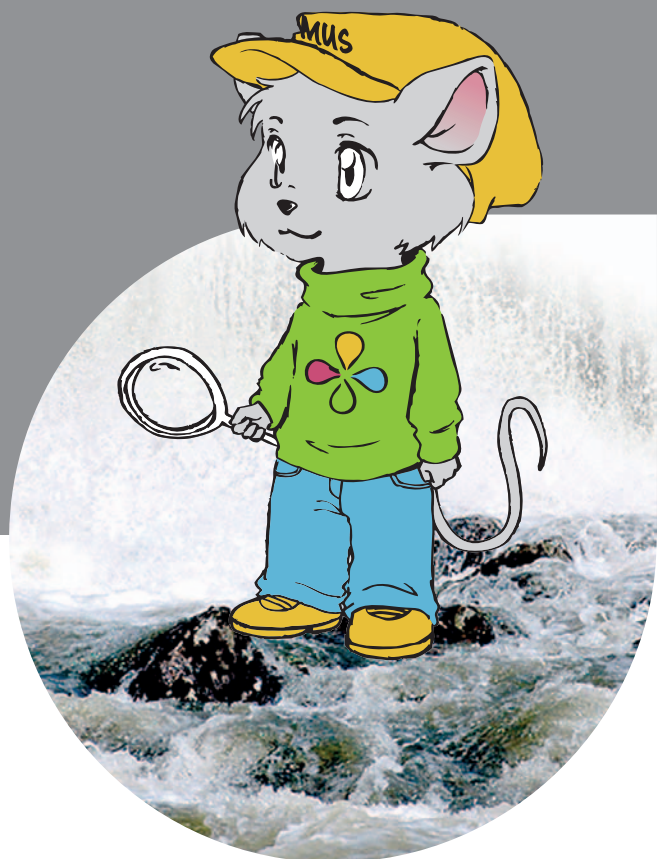
NOEN NYTTIGE ADRESSER:

- Digitalt Museum: www.digitaltmuseum.no
- Digitalt Fortalt: www.digitaltfortalt.no
- Arkivportalen: www.arkivportalen.no
- Østfoldmuseene: www.ostfoldmuseene.no
- Facebook: www.facebook.com/ostfoldmuseene
- Twitter: <http://twitter.com/ostfoldmuseene>
- Youtube: www.youtube.com

HER FINNES ØSTFOLDMUSEENES TRE BLOGGER:

- Kystkulturbloggen: <http://kystkulturbloggen.no>
- Herregårdsnettverksbloggen: <http://herregaardsnettverket.no>
- Det skandinaviske reisendekartet: <http://reisendekartet.no>

førnyer forundrer

Østfoldmuseene

Postadresse: Postboks 303, 1702 Sarpsborg
Telefon: +47 69 11 56 50, faks: +47 69 11 56 99

postmottak@ostfoldmuseene.no
Besøksadresse: Gamlebygata 10, 1721 Sarpsborg
www.ostfoldmuseene.no